

20 sentyabr Dövlət Suverenliyi Günüdür!

37 (1394) 18-24 sentyabr 2025-ci il

İQTİSADİYYAT

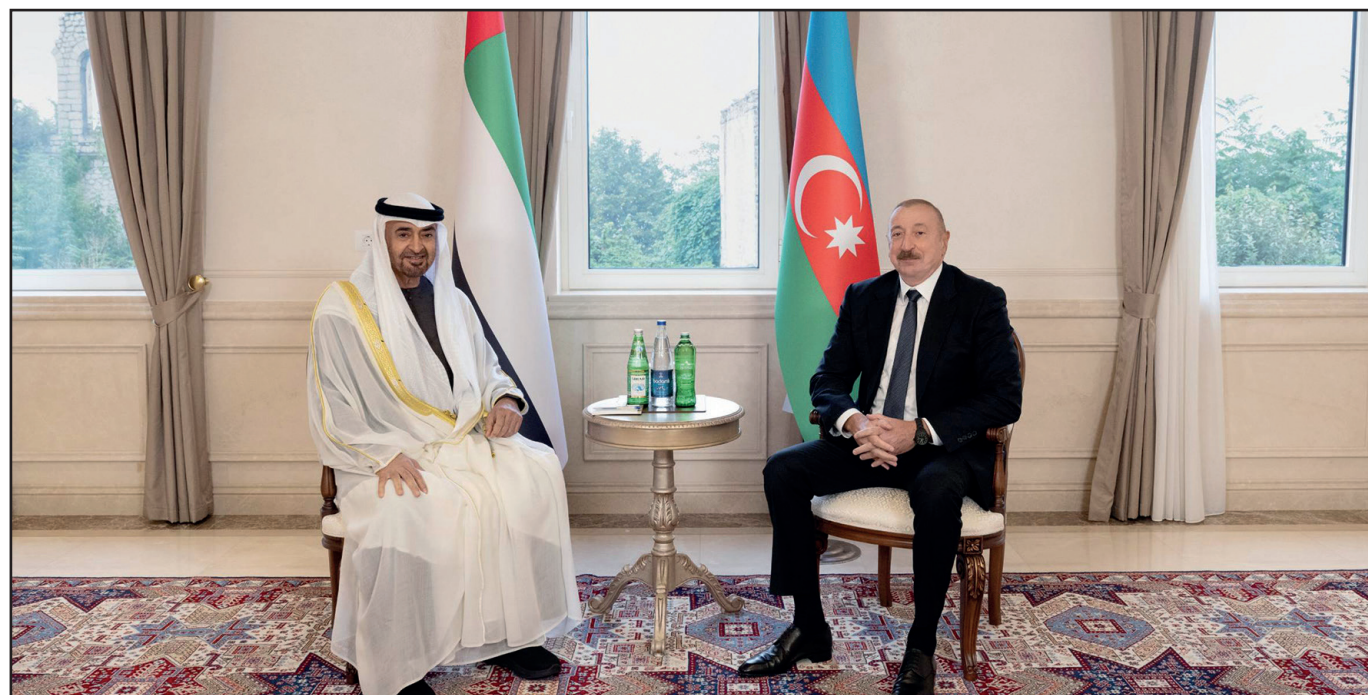
www.iqtisadiyyat.com

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

AZƏRBAYCAN-BƏƏ MÜNASİBƏTLƏRİ BİRGƏ SÖYLƏR NƏTİCƏSİNDƏ İNKİŞAF ETDİRİLİR

Azərbaycanın ərəb dünyası ilə dərindən tarixi-mədəni bağlılığı var. Ölkəmiz Ərəb Dövlətləri Liqasının üzvləri ilə həm ikitərəfli, həm də beynəlxalq və regional təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlıq edir. Ərəb Dövlətləri Liqasına daxil olan ölkələr Azərbaycanın

da üzvü olduğu Qoşulmama Hərəkatının, həmçinin İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının üzvləridir. Bu baxımdan Azərbaycanın ərəb dünyasının aparıcı ölkələrindən olan Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri ilə əlaqələri xüsusi əhəmiyyət daşıyır. 1992-ci ildə əsası qoyulan

Azərbaycan-BƏƏ diplomatik münasibətləri ötən dövr ərzində böyük inkişaf yolu keçib. Qarşılıqlı dostluq və hörmət prinsiplərinə əsaslanan əlaqələrimiz hər zaman yüksək səviyyəsi, dialoq mühitində inkişaf tempi ilə diqqət çəkir.

“BƏƏ İLƏ ƏLAQƏLƏRİMİZ QARDAŞLIQ, DOSTLUQ ÜZƏRİNDƏ QURULUB”

“Bizim əlaqələrimiz (Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri – red.) qardaşlıq, dostluq üzərində qurulub. Bu gün imzalanmış çoxsaylı sənədlər bizim əlaqələrimizi yeni səviyyəyə qaldıracaq”. Bu sözləri Prezident İlham Əliyev Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan ilə geniş tərkibdə görüşündə deyib. İmzalanmış hər bir sənədin böyük əhəmiyyət daşıdığını vurğulayan dövlətimizin başçısı bildirib: “Onların arasında xü-

susilə Hərtərəfli Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Birgə Bəyannaməni qeyd etmək istədim.

Bu, bizim siyasi əlaqələrimizi ən yüksək zirvəyə qaldıran bir sənəddir”.

“BƏƏ İLƏ SİYASİ ƏLAQƏLƏRİMİZ ÇOX UĞURLA İNKİŞAF EDİR”

“Bizim siyasi əlaqələrimiz çox uğurla inkişaf edir. Biz hər zaman beynəlxalq təşkilatlarda bir-birimizin yanındaymış, bir-birimizi dəstəkləmişdik”.

Əliyev Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan ilə geniş tərkibdə görüşündə səsləndirib. “Son vaxtlar qarşılıqlı sərmayə qoyuluşu bizi çox şad edir.

Neft-qaz sahəsində əməkdaşlıq dərinləşir. Bu gün imzalanmış sənədlər arasında nəqliyyat sektorundakı əməkdaşlıq böyük perspektivə malikdir”, - deyər dövlətimizin başçısı əlavə edib.

“SON BEŞ İLİN TARİXİ ZƏFƏR TARİXİDİR, ŞANLI TARİXİMİZDİR”

Bu sözləri Prezident İlham Əliyev Xocavənd rayonunun Qırmızı Bazar qəsəbəsində Qırmızı Bazar, Hadrut qəsəbələrinin və Sos kəndinin sakinləri ilə görüşündə

söyləyib. “Şadam ki, siz artıq öz doğma dədə-baba torpağınıza gəlmisiniz, yerləşmişsiniz. Sizin üçün burada şərait yaradılıb, evlər tikilib, təmir edilib. Bütün şə-

rait var - su, qaz, elektrik, istilik, məktəb, tibb məntəqəsi, yollar. Ən önəmlisi bura doğma Qarabağ diyarıdır”, - deyər dövlətimizin başçısı əlavə edib.

“BİZ BÜTÜN DÜNYAYA SÜBUT ETMİŞİK Kİ, GÜCLÜ XALQIQ, İRADƏLİ XALQIQ”

“Biz bütün dünyaya sübut etmişik ki, güclü xalqıq, iradəli xalqıq, döyüş meydanında da qələbə qazanmışıq, sülhə də hər zaman hazır idik. Amma sülh ədalətli sülh olmalı idi, beynəlxalq hüquq və tarixi

ədalət üzərində sülh olmalı idi”. Bu fikirləri Prezident İlham Əliyev Xocavənd rayonunun Qırmızı Bazar qəsəbəsində Qırmızı Bazar, Hadrut qəsəbələrinin və Sos kəndinin sa-

kinləri ilə görüşündə səsləndirib. Dövlətimizin başçısı əlavə edib: “Son beş ilin tarixi onu göstərdi ki, heç bir xarici qüvvə bizim iradəmizə təsir edə bilmədi”.

AZƏRBAYCAN FUTBOLUNUN TARİXİ ZƏFƏRİ

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev “Qarabağ” futbol klubunun UEFA Çempionlar Liqasının əsas mərhələsində ilk qələbəsini qazanması ilə əlaqədar sosial şəbəkə hesablarında paylaşım edib.

Paylaşımı təqdim edirik:

“Qitənin ən nüfuzlu klub turnirində - Çempionlar Liqasının əsas mərhələsində ilk qələbəsini qazanması münasibətilə Ağdamın “Qarabağ” futbol klubunu ürəkdən təbrik edirəm. Bu, Azərbaycan futbolunun, Azərbaycan idmanının tarixi zəfəridir.

“Qarabağ”ın Avropanın köklü klublarından biri olan “Benfika” ilə səfər matçında oyunun gedişində möhtəşəm geridönüş edərək parlaq qələbə çalması onun məğlubedilməz ruhunu, mübarizə əzmini göstərir.

Bu qələbə ilə doğma komandamız Azərbaycan xalqına böyük sevinc bəxş etmişdir. Hər bir azərbaycanlı Avropada xaricələr yaradan “Qarabağ”la qürur duyur. ABŞ Azərbaycan iqtisadiyyatına investisiya qoyuluşunu 40%-ə yaxın artırıb. Bu ilin ilk 6 ayında Amerika Birləşmiş Ştatlarından (ABŞ) Azərbaycan iqtisadiyyatına cəlb olunmuş birbaşa xarici

investisiyaların həcmi 89,493 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Bu barədə Azərbaycan Mərkəzi Bankından bildirilib. Məlumatla əsasən, bu, ötən ilin eyni dövründəki göstərici ilə müqayisədə 25,452 milyon ABŞ dolları və ya 39,7% çoxdur.

Hesabat ilində Azərbaycana birbaşa xarici investisiyaların ümumi həcmində ABŞ-dən yatırılan investisiyaların payı 2,8% təşkil edib. Öz növbəsində, Azərbaycan cari ilin ilk 6 ayında ABŞ iqtisadiyyatına 77,621 milyon ABŞ dolları sərmayə qoyub ki, bu da ötən ilin eyni dövründəki göstərici ilə müqayisədə 57,960 milyon ABŞ dolları və ya 3,9 dəfə çoxdur. Birbaşa xarici investisiyaların ümumi həcmində ABŞ-yə yatırılan Azərbaycan investisiyalarının xüsusi çəkisi 5,8%

təşkil edib. Bununla da ABŞ Azərbaycanın ən çox investisiya yatırımı etdiyi ölkələr sırasında 4-cü pillədə qərarlaşıb. Xatırladaq ki, 2024-cü ilin ilk 6 ayında Amerika Birləşmiş Ştatlarından Azərbaycana birbaşa xarici investisiyaların həcmi 64,041 milyon ABŞ dolları, Azərbaycandan sözügedən ölkəyə yatırılan investisiyaların həcmi isə 19,661 milyon ABŞ dollarına bərabər olub.

Qeyd edək ki, 2025-ci ilin ilk 6 ayında Azərbaycan iqtisadiyyatına birbaşa xarici investisiyalar 3,222 milyard ABŞ dollarından çox olub. Bu isə 2024-cü ilin eyni dövründəki göstəriciyə nisbətən 244,295 milyon ABŞ dolları və ya 8,2% artım deməkdir.

Eyni zamanda hesabat dövrü ərzində Azərbaycandan xarici iqtisadiyyata yönəldilmiş birbaşa xarici investisiyaların həcmi isə 1,350 milyard ABŞ dolları olub ki, bu da 2024-cü ilin ilk 6 ayındakı göstərici ilə müqayisədə 351,561 milyon ABŞ dolları və ya 35,2% çoxdur. Komandamıza Çempionlar Liqasının növbəti oyunlarında uğurlar və yeni-yeni zəfərlər arzu edirik”.

“DOST AZƏRBAYCANLA İKİTƏRƏFLİ ƏLAQƏLƏRİMİZİ DAHA YÜKSƏK SƏVİYYƏYƏ QALDIRMAĞI ARZULAYIRIQ”

“Dost ölkəmlə ikitərəfli əlaqələrimizi gücləndirmək və genişləndirmək üçün xüsusi və böyük marağımız var, onu daha yüksək səviyyəyə qaldırmağımızı arzulayırıq”.

Bu sözləri Prezident İlham Əliyevlə geniş tərkibdə görüşdə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan söyləyib.

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti qeyd edib: “Biz hər iki tərəfə fayda gətirəcək və davamlı inkişafa töhfə verəcək yeni əməkdaşlıq fürsətlərinin daim axtarışındaymış”.

16 sentyabr 2025-ci il Şuşada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan ilə təkbətək və geniş tərkibdə görüşü olub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan Şuşada Azərbaycanın tanınmış şəxsiyyətləri Natəvanın, Bülbülün və Üzeyir Hacıbəylinin erməni işğalçıları tərəfindən güllələnmiş heykəllərinə baxıblar.

Azərbaycan Respublikasının

Prezidenti İlham Əliyev və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan Milli Xalça Muzeyinin Şuşa filialında olublar, Yeni Şuşa məscidində tikinti işlərinin gedişi ilə tanış olublar, Cıdır düzündə Qarabağ atlarının şousunu izləyiblər.

Qarabağ Universitetində Tibb və sağlamlıq elmləri fakültəsi fəaliyyətə başlayacaq

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 14-də Xankəndi şəhərində Qarabağ Universitetinin Klinikasının binasının, Tibb və sağlamlıq elmləri fakültəsinin tədris korpusunun açılışında iştirak edib. Bildirilib ki, yeni tədris ilindən Qarabağ Universitetində Tibb və sağlamlıq elmləri fakültəsi fəaliyyətə başlayacaq. Fakültənin tədris korpusu müasir tələblərə cavab verən avadanlıqla təchiz edilib. Bu-

rada mikrobiologiya, histologiya laboratoriyaları, hüceyrə yetişdirmə və digər inzibati otaqlar fəaliyyət göstərəcək. Dövlətimizin başcısı Qarabağ Universitetinin Klinikasının binasında yaradılmış şəraitlə tanış olub. Klinika Prezident İlham Əliyevin bu ilin fevralında imzaladığı Fərmana əsasən yaradılıb. Qarabağ Universitetində Klinikanın yaradılması, həmçinin Tibb və sağlamlıq elmləri fakültəsinin fəaliyyətə başla-

ması yeni dövrün çağırışlarına uyğun peşəkar tibb mütəxəssislərinin hazırlanması istiqamətində atılmış mühüm addımlardan biridir. Digər tərəfdən, klinikada həyata keçiriləcək elmi tədqiqatlar Qarabağ Universitetinin akademik nüfuzunun və beynəlxalq reytinginin artmasına, eləcə də ölkəmizdə tibb elminin inkişafına öz töhfəsini verəcək. Bütün bunlar, eyni zamanda, xarici tələbələrin də bu ali təhsil ocağına marağını artıracaq.

“Qarabağda və Zəngəzurda gedən quruculuq dünyanın heç bir yerində yoxdur”

“Biz beş il ərzində şəhərlər, kəndlər, körpülər, tunellər, su anbarları, elektrik stansiyaları qurmuşuq”. Bu barədə Prezident İlham Əliyev Xocavənd rayonunun Qırmızı Bazar qəsəbəsində Qırmızı Bazar, Hadrut qəsəbələrinin və Sos kəndinin

sakinləri ilə görüşündə bildirib. “Yəni, burada – Qarabağda və Zəngəzurda gedən quruculuq dünyanın heç bir yerində yoxdur. Əsas odur ki, Azərbaycan xalqı rahat yaşasın, xoşbəxt yaşasın, sülh içində yaşasın”, - deyərək dövlətimizin başcısı vurğulayıb.

Auditorlar Palatasının nümayəndə heyəti Litvada keçirilən beynəlxalq konfransda iştirak edib

Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının sədri Vahid Novruzovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Litva Auditorlar Palatası tərəfindən Litvanın paytaxtı Vilnüs şəhərində keçirilmiş qurumun fəaliyyətə başlamasının 25 illik yubileyinə və Litvada müstəqil auditor peşəsinin bərqərar olmasının 30 illik yubileyinə həsr edilmiş “30 illik etimad: Litva Auditorlar Palatasının keçirdiyi yol və gələcək dövrün çağırışları” mövzusunda beynəlxalq konfransda iştirak edib. Auditorlar Palatasından bildirilib ki, tədbirdə Litva prezidentinin nümayəndəsi, maliyyə naziri, Daxili İşlər Nazirliyi yanında Maliyyə Cinayətlərinin İstintaq Xidmətinin və di-

gər müvafiq nazirliklərin rəhbərləri, Hesablama Palatasının sədri, Beynəlxalq Mühəsiblər Federasiyasının (IFAC) və Avropa Mühəsibləri Təşkilatının Baş icraçı direktorları, İmtiyazlı Sertifikatlaşdırılmış Mühəsiblər Assosiasiyasının (ACCA) Şimali və Şərqi Avropa üzrə regional rəhbəri, Litva Auditorlar Palatasının prezidenti və sabiq prezidentləri, habelə Estoniya, İrlandiya və Latviyanın audit və mühəsibətliq qurumlarının nümayəndələri tərəfindən aktual mövzularında məruzələr dinlənilib. Beynəlxalq konfransda Auditorlar Palatasının sədri Vahid Novruzov tədbirin təşkilatçılarına dəvətə görə minnətdarlığını bildirib, Litva Auditorlar

Palatasının prezidentini və əməkdaşlarını yubiley münasibətilə səmimi qəlbən təbrik edərək gələcək fəaliyyətində uğurlar arzu edib. V. Novruzov “Azərbaycanda auditə gələcək baxış” mövzusunda məruzə ilə çıxış edərək Azərbaycanada audit qanunvericiliyinin əsasları, Prezident İlham Əliyev tərəfindən dəstəklənən inkişaf və yaşıq iqtisadiyyat şəraitində həyata keçirilən uğurlu islahatlar, dayanıqlı inkişafa dair hesabatlılığın təmin edilməsində auditin üzərinə düşən vəzifələr, gənclər arasında auditor peşəsinə marağın artırılması, onların bu peşəyə daha geniş cəlb edilməsi məqsədilə Auditorlar Palatası tərəfindən həyata keçirilən tədbirlərdən bəhs edib.

“Uzun illər köçkün həyatı yaşamış insanlar ən gözəl şəraitə layiqdirlər”

“Uzun illər köçkün həyatı yaşamış insanlar ən gözəl şəraitə layiqdirlər”. Bu barədə Prezident İlham Əliyev Xocalı rayonunun Badara, Daşbulaq, Seyidbəyli və Şuşakənd kəndlərinin sakinləri ilə görüşündə bildirib.

Dövlətimizin başcısı qeyd edib: “Mən xatırlayıram, o vaxt işğal dövründə köçkünlərlə çoxsaylı görüşlərimdə deyirdim ki, sizin üçün dövlət şərait yaratmağa çalışır və biz bunu etmişdik. Təqribən 300 minə yaxın keçmiş köçkün dövlət tərəfindən evlərlə, mənzillərlə təmin edilmişdi”.

14-15 sentyabr 2025-ci il	Əliyev Xocalı rayonunun Şuşakənd və Seyidbəyli kəndlərində olub.
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 14-də Füzuli rayonunun yeni salınacaq Qaraxanbəyli kəndinin təməlini qoyub.	****
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Xocavənd rayonunun Hadrut qəsəbəsində inşa olunmuş məscidin açılışında iştirak edib.	****
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Xocavənd rayonunun Qırmızı Bazar qəsəbəsində Qırmızı Bazar, Hadrut qəsəbələrinin və Sos kəndinin sakinləri ilə görüşüb.	****
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Xocalı rayonunun Şuşakənd və Seyidbəyli kəndlərində olub.	****
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Xocalı rayonunun Badara kəndində Badara, Daşbulaq, Seyidbəyli və Şuşakənd kəndlərinin sakinləri ilə görüşüb.	****
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Şuşada ICESCO-nun Baş direktoru Səlim bin Məhəmməd əl-Maliki və Türkiyə Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi Selçuk Bayraktaroğlu qəbul edib.	****

Azərbaycanla BƏƏ arasında ticarət dövriyyəsi 76% artıb

Bu ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycanla Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (BƏƏ) arasında ticarət əməliyyatlarının həcmi 104,6 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Məlumatı görə, bu, 2024-cü ilin eyni aylarındakı göstərici ilə müqayisədə 45,2 milyon ABŞ dolları və ya 76,1% çoxdur. Hesabat dövründə BƏƏ ilə ticarət əməliyyatları Azərbaycanın ümumi ticarət dövriyyəsinin 0,33%-i həcmində olub. Cari ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycandan BƏƏ-yə 73,4 milyon dollarlıq məhsul ixracı qeydə alınıb. Bu, 2024-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 39 milyon ABŞ dolları və ya 2,1 dəfə çoxdur. Eyni zamanda, 2025-ci ilin yanvar-avqust aylarında BƏƏ-dən Azərbaycana 31,2 milyon ABŞ dolları dəyərində idxal əməliyyatları icra olunub ki, bu da illik müqayisədə 6,2 milyon ABŞ dolları və ya 25% artım deməkdir. Bundan başqa, hesabat dövründə Azərbaycan-

dan Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə 71,7 milyon ABŞ dolları dəyərində qeyri-neft məhsulları ixrac edilib ki, bu da ötən ilin ilk 8 ayındakı göstəriciyə nisbətən 39 milyon ABŞ dolları və ya 2,2 dəfə artım deməkdir. Azərbaycandan BƏƏ-yə qeyri-neft məhsullarının ixracı ölkənin ümumi ixracında 2,99% paya malik olub.

Azərbaycanın xalis maliyyə aktivləri 3 milyard dollar artıb

Bu ilin 6 ayı üzrə ölkənin xalis maliyyə aktivləri 3.0 milyard dollar artıb. Bu barədə Mərkəzi Bankdan bildirilib. Məlumatda deyilir ki, bu göstərici xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar (0.5 milyard dollar), portfel investisiyaları (1.0 milyard dollar) və digər investisiyalar (1.5 milyard dollar) hesabına formalaşib.

Qeyd edilib ki, hesabat dövründə ölkənin xalis maliyyə öhdəlikləri isə 230.0 milyon dollar artıb ki, bu da xaricdən cəlb olunmuş birbaşa investisiyalar (-195.8 milyon dollar), neft bonusu (450.2 milyon dollar), portfel investisiyaları (-24.9 milyon dollar) və digər investisiyalar (0.5 milyon doar) hesabına formalaşib.

BMK Azərbaycan iqtisadiyyatına investisiya qoyuluşunu 1,2 milyon dollar artırıb

Bu ilin ilk 6 ayında Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası (BMK) Azərbaycan iqtisadiyyatına cəlb olunmuş birbaşa xarici investisiyaların həcmi 2,851 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Bu barədə Azərbaycan Mərkəzi Bankından bildirilib. Məlumatı görə, bu, ötən ilin eyni dövründəki göstərici ilə müqayisədə 1,242 milyon ABŞ dolları və ya 77,2% çoxdur. Hesabat ilində Azərbaycana birbaşa xarici investisiyaların ümumi həcmində Beynəlxalq

Maliyyə Korporasiyasından yatırılan investisiyaların payı 0,1% təşkil edib. Xatırladaq ki, 2024-cü ilin ilk 6 ayında Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasından Azərbaycana birbaşa xarici investisiyaların həcmi 1,609 milyon ABŞ dollarına bərabər olub. Qeyd edək ki, 2025-ci ilin ilk 6 ayında Azərbaycan iqtisa-

diyyatına birbaşa xarici investisiyalar 3,222 milyard ABŞ dollarından çox olub. Bu isə 2024-cü ilin eyni dövründəki göstəriciyə nisbətən 244,295 milyon ABŞ dolları və ya 8,2% artım deməkdir. Eyni zamanda hesabat dövrü ərzində Azərbaycandan xarici iqtisadiyyata yönəldilmiş birbaşa xarici investisiyaların həcmi isə 1,350 milyard ABŞ dolları olub ki, bu da 2024-cü ilin ilk 6 ayındakı göstərici ilə müqayisədə 351,561 milyon ABŞ dolları və ya 35,2% çoxdur.

18-24 sentyabr 2025-ci il

20 sentyabr - Dövlət Suverenliyi Günüdür

Hər bir xalq üçün öz taleyinə sahib olmaq, müstəqil dövlətini yaradaraq inkişaf etdirmək onun ən böyük nailiyyətidir. Tarixin müxtəlif mərhələlərində üzləşdiyi çətinliklərə, işğala, məhrumiyyətlərə baxmayaraq, heç bir qüvvə xalqımızın müstəqillik, dövlətçilik əzmini sarsıda bilmədi. Azərbaycan 1991-ci ildə müstəqilliyini elan etməklə dövlət suverenliyini bərpa etdi, çünki suverenlik hakimiyyətin ali xüsusiyyətini ifadə edir, sovetlər dövründə isə hakimiyyət ali xüsusiyyətdən məhrum idi. Suverenlik dövlətin mövcudluğunun hüquqi əsası və onun beynəlxalq hüququn subyektinə çevrilməsinin başlıca şərti kimi çıxış edir. Başqa cür desək, dövləti təşkil edən ərazi, əhali və siyasi hakimiyyət kimi obyektiv amillər hüquqi müstəvidə nəzərə alınır. Lakin bu atributları özündə ehtiva edən hər-hansı siyasi varlığın dövlət qurması üçün mütləq şəkildə suverenlik xüsusiyyətinə malik olması qaçılmaz şərtidir. Suverenlik dövlətin mövcudluğunun və institusional davamlılığının əsas şərti kimi çıxış edir.

iliyyətidir. Tarix boyunca qarşılaşdığı iqtisadi, siyasi, hərbi çətinliklərə, işğala baxmayaraq, xalqımızın müstəqillik, dövlətçilik arzusu və mübarizəsi əsrlər boyu davam edib, heç bir qüvvə onun bu əzmini sındıra bilməyib;

Suveren dövlət

Suverenlik dövlətin əsas xüsusiyyəti hesab edilmiş və dövlətin üstün və qeyri-məhdud səlahiyyətə malik olduğu güman edilmişdir. Suveren dövlət – beynəlxalq hüquqda ali hakimiyyəti təmsil edən, öz dövlətinin daxili və xarici siyasətində tamamilə müstəqil olan, başqa dövlətin hakimiyyətindən asılı olmayan və hansısa bir coğrafi ərazidə suverenliyi olan dövlət deməkdir. Beynəlxalq hüquq suveren dövlətləri daimi əhaliyə sahib olmaqla, müəyyən bir ərazisi olmaqla, ali və tək hökuməti olmaqla və digər suveren dövlətlərlə münasibət qurmağa gücü olmaqla xarakterizə edir. Həmçinin, suveren dövlət başqa bir dövlətdən nə asılı, nə də tabe olmamalıdır;

30 ildən çox davam edən işğal

Beynəlxalq hüququn normalarını, BMT nizamnaməsinin tələblərini kobud şəkildə pozaraq Azərbaycana qarşı təcavüzkar siyasət həyata keçirən Ermənistan hərbi gücdən istifadə edərək ölkəmizin beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərini 30 ildən çox işğal altında saxladı, azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə apardı, törətdiyi hərbi cinayətlərlə şəhər və kəndlərimizi viran, ölkəmizin təbii resurslarını talan etdi, tarixi, dini, mədəni abidələrini dağıtdı, Azərbaycan xalqına qarşı Xocalı soyqırımını törətdi.

Bütün bu problemlərə baxmayaraq bu ərazilər suveren Azərbaycan ərazisi olaraq tanınır. Ermənistanın hərbi təcavüz və işğalının nəticələrinin aradan qaldırılması və BMT Təhlükəsizlik Şurasının 822, 853, 874 və 884 sayılı qətnamələrinin həyata keçirilməsi üzrə 30 ilə yaxın davam edən danışıqlar uğursuzluqla nəticələndi;

II Qarabağ müharibəsində əldə olunmuş Zəfər

2018-ci ildə dəyişən Ermənistan hökuməti münaqişənin sülh yolu ilə həll edilməsi istiqamətində addım atmadı, Azərbaycanın və vasitəçilərin bütün sülh təkliflərini rədd etdi, həll yoluna sıfırdan başlayacağını bildirdi. Yeni hakimiyyət özündən əvvəlki hakimiyyətə kimi müzakirələri uzatmaq taktikasına üstünlük verdi. Təbii ki, Azərbaycan buna laqeyd qala bilməzdi. Ermənistanın 2020-ci il sentyabrın 27-də başladığı II Qarabağ müharibəsində iddiaları böyük idi. Ermənistanın yeni işğalçılıq planlarına, növbəti hərbi təcavüz cəhdinə və ardıcıl təxribatlarına Azərbaycanın verdiyi cavab nəticəsində 44 gün davam edən müharibədə Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Ermənistan ordusunu darmadağın etdi və tarixi Zəfər qazandı. Müharibə nəticəsində işğal altındakı ərazilərinin böyük bir hissəsi azad edildi, Kəlbəcər, Ağdam və Laçın rayonlarında yerləşən Ermənistan silahlı qüvvələri isə həmin ilin sonuna qədər ərazidən çəkildilər. Bununla da torpaqlarını 30 illik işğaldan azad edən Azərbaycan BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini özü yerinə yetirdi;

Laçın nəzarət-buraxılış məntəqəsinin yaradılması

44 günlük müharibədə məğlub olan Ermənistan və qondarma Dağlıq Qarabağ rəhbərliyi heç bir vəchlə sülh müzakirələrinə başlamaya istəmədilər, konstruktiv davranmadılar. BMT-yə üzv olan heç bir dövlət tərəfindən müstəqilliyi tanınmayan qondarma rejimin Qarabağda fəaliyyətini davam etdirməsi qeyri-qanuni və əlbəttə ki, suveren dövlət daxilində qəbul edilməz idi. Tərəflər arasında imzalanan 9 noyabr sənədinə əsasən, Ermənistan və qondarma Dağlıq Qarabağ arasında əlaqəni Azərbaycan ərazisindən – Laçın üzərindən qurmalı idi. Ermənistan və qondarma Dağlıq Qarabağ rəhbərliyi bu yoldan sosial problemlərini həll etməkdənsə, Ermənistandan qondarma Qarabağa silah və sursat daşımağa üstünlük verdilər. Ermənilər mütəmadi olaraq atəşkəsi pozur, təhlükəsizliyi ciddi şəkildə təhdid edirdilər. Azərbaycan dövlətinin səbrini sınayan qon-

quruluşunun bərpa edilməsi məqsədilə antiterror tədbirlərinə başlandı. Cəmi 23 saat 43 dəqiqə davam edən əməliyyat nəticəsində müzəffər Azərbaycan Ordusu qarşısındakı bütün vəzifələri yüksək peşəkarlıqla yerinə yetirdi. Qondarma dağlıq Qarabağ rejimi özünü buraxdığını elan etdi. Bununla da Azərbaycanın bütün əraziləri üzərində suverenliyini tam bərpa etdi. Hakimiyyətin aliliyi və nəzarət funksiyası tam şəkildə bərpa olundu. Bu, Azərbaycanın dövlət suverenliyinin təşəkkülündə mühüm bir mərhələ hesab edilir;

“Dövlət Suverenliyi Günü”nün təsis edilməsi

Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin 2024-cü il 19 sentyabr tarixli Sərəncamı ilə hər il sentyabrın 20-də qeyd olunacaq unudulmaz tarix - Dövlət Suverenliyi Günü təsis edilib (<https://e-qanun.az/framework/57986>). Bu Sərəncam Azərbaycanın 1991-ci ildə müstəqilliyinin bərpası ilə başlayan hadisələrin kulminasiya nöqtəsi olan ərazi bütövlüyü və müstəqillik uğrunda onilliklər boyu davam edən mübarizənin rəmzi sonunu əks etdirir. Bu yeni tarixin təqvimdə rəsmi yer alması 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan Qələbənin, 2023-cü ildə antiterror tədbirlərinin və XXI əsrdə ölkənin müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsinin əhəmiyyətini bir daha vurğulayır;

2025-ci il “Konstitusiya və Suverenlik İli” elan edilmişdir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev “Azərbaycan Respublikasında 2025-ci ilin “Konstitusiya və Suverenlik İli” elan edilməsi haqqında” 2024-cü il 28 dekabr tarixli Sərəncam imzalamış (<https://e-qanun.az/framework/58622>) və 2025-ci il 11 fevral tarixində müvafiq Tədbirlər Planını təsdiq etmişdir (<https://e-qanun.az/framework/58962>). “Konstitusiya və Suverenlik İli” elan olunması xüsusilə müasir Azərbaycanın dövlətçilik tarixində olduqca əhəmiyyətlidir və xüsusi yeri var. Suverenlik dövlətlərin varlığını, həyat qabiliyyətini dünyaya nümayiş etdirən ən başlıca və zəruri olan amillərdən biridir. Çünki digər dövlətlər və beynəlxalq təşkilatlar suverenliyini təmin edən dövlətlərlə əməkdaşlıq edir, onu tanıyır, əlaqələr qurur, ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşır. Konstitusiya və Suverenlik anlayışları isə dövlətlərin hüquqi və siyasi əsasları ilə yanaşı, onların milli kimliyini də aydın şəkildə təsdiq və ifadə edir, onları dünyaya yaxından tanıdır. Bu gün Azərbaycan xalqı bütün sahələrdə yeni inkişaf tarixinə qədəm qoynub. Artıq dövlət suverenliyimiz tam, ərazilərimiz bütöv, sərhədlərimiz isə toxunulmazdır. Mövcud daxili sabitliyin möhkəmlənməsinə və iqtisadi yüksəlişin daha da sürətlənməsinə əlavə stimül verəcək tam suverenlik şəraitində bu pozitiv dinamikanı qoruyub saxlamaq, uğur və nailiyyətləri artırmaq xalqımızın və dövlətimizin qarşısında duran prioritet vəzifədir.

ARDNF büdcəyə olan transfertləri 6-12 faiz azaldacaq

2026-cı ildə dövlət büdcəsi gəlirlərinin 12 milyard 750 milyon manat və ya 33,2 faizinin Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan (ARDNF) olan transfertlərin payına düşəcəyi proqnozlaşdırılır. AZƏRTAC Maliyyə

Nazirliyinə istinadən xəbər verir ki, ARDNF-nin dövlət büdcəsinə transferti cari il üzrə 14 milyard 481 milyon manat təsdiq olunub. Bu göstərici 2026-cı il üzrə 12 milyard 750 milyon manat (cari ildən 12 faiz az), 2027-ci il üzrə 11 mil-

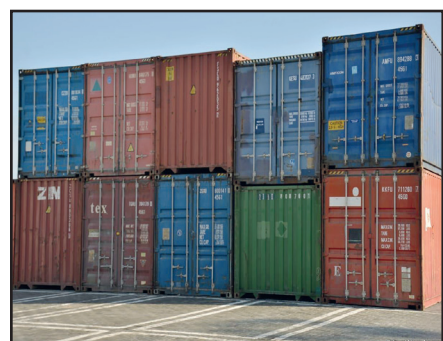
yard 900 milyon manat (əvvəlki ildən 6,67 faiz az), 2028-ci il üzrə 11 milyard 50 milyon manat (əvvəlki ildən 7,14 faiz az), 2029-cu il üzrə isə 10 milyard 200 milyon manat (əvvəlki ildən 7,69 faiz az) proqnozlaşdırılır.

İdxal həcminə görə Azərbaycanın aparıcı tərəfdaşlarının beşliyi açıqlandı

2025-ci ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycan aparıcı ticarət tərəfdaşları ilə fəal əməkdaşlığı davam etdirib, beş ölkədən idxal həcmi artırılıb, bu sırada lider mövqedə Çində - səkkiz ay ərzində bu ölkədən təxminən 2,88 milyard dollar dəyərində mal idxal olunub. Trend-in Dövlət Gömrük Komitəsinə istinadən verdiyi məlumata görə, idxal həcminə görə ikinci yerdə 2,53 milyard dollar göstərici ilə Rusiya qərarlaşıb. Türkiyə 1,55 milyard dollar dəyərində mal ixrac etməklə üçüncü yerdədir. Dördüncü yeri ABŞ tutur - 754 milyon dollar həcmində mal idxal olunub. Beşinci pillədə isə Azərbaycana 688 milyon dollar dəyərində mal ixrac etmiş

Böyük Britaniya qərarlaşıb. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə bu ölkələrin hamısından idxal artıb. Belə ki, Çindən idxal 603,4 milyon dollar artaraq 26,5% yüksəlib. Rusiya ixracı 347,1 milyon dollar (15,9%), Türkiyə isə 46,8 milyon dollar (3%) artırılıb. ABŞ və Böyük Britaniya da əhəmiyyətli artım nümayiş etdiriblər - müvafiq olaraq 101 milyon və 510,2 milyon dollar. Xüsusilə Böyük Britaniyadan idxal nəzərəcarpacaq dərəcədə artaraq ötən illə müqayisədə təxminən dörd dəfə yüksəlib. Qeyd edək ki, Azərbaycan Dövlət Gömrük Komitəsinin hesablamalarına əsasən, cari ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycan 173 ölkə ilə 32,118 milyard ABŞ

dolları məbləğində ticarət əməliyyatları həyata keçirib. Ticarət dövriyyəsi ixrac üzrə 15,2 milyard ABŞ dolları, idxal üzrə isə 13,6 milyard ABŞ dolları təşkil edib. Beləliklə, illik ifadədə ixrac 5,4% azalıb, idxal isə 26,1% artıb. Nəticədə xarici ticarət üzrə 1,6 milyard dollar həcmində müsbət saldo formalaşmış ki, bu da ötən illə müqayisədə 3,3 dəfə azdır.

Növbəti 4 ildə Azərbaycanda əhəlinin gəlirləri və xərcləri artacaq

2026-cı ildə Azərbaycanda əhəlinin gəlirlərinin 97,4 milyard manat olacağı proqnozlaşdırılır. AZƏRTAC Maliyyə Nazirliyinə istinadla xəbər verir ki, 2027-ci ildə əhəlinin gəlirlə-

rinin 105,3 milyard manata, 2028-ci ildə 113,4 milyard manata çatacağı gözlənilir. Proqnozlara əsasən, ortamüddətli dövrdə əhəlinin gəlirləri artaraq 2029-cu ildə 123,2 milyard manata, xərcləri isə 120,6

milyard manata qədər yüksələcək. Gələn il üçün əhəlinin xərcləri 95,5 milyard manat, 2027-ci ildə 103,3 milyard manat, 2028-ci ildə 111,2 milyard manat təşkil edəcək.

Эксперты бьют тревогу: воды в Азербайджане становится все меньше

Последнее время вопросы рационального использования водных ресурсов приобретает огромное значение. Эта проблема имеет особую важность для Азербайджана, который по сравнению с многими регионами Земного шара располагает относительно меньшими водными ресурсами. Поэтому, рациональное использование водных ресурсов для нашей страны приобретает исключительно важное значение. Этот вопрос часто становится предметом особого обсуждения.

Лето в Азербайджане вновь прошло под знаком водного кризиса. Во многих районах Баку жители оставались без воды по несколько дней. В селах и регионах нехватка воды вызвала недовольство. Из-за проблем с орошением засохли гектары посевов, урожайность резко снизилась, сотни фермеров понесли убытки. Не принесла облегчений и осень: несмотря на выпавшие дожди, специалисты не дают оптимистичных прогнозов. Малые реки, озера и родники постепенно пересыхают, водные ресурсы страны сокращаются год от года. Как сообщает haqqin.az, проблема дефицита воды и ее связь с изменением климата стала центральной темой прошедшей в Баку Второй международной выставки и конференции по водному хозяйству. Мухтар Бабаев, специальный представитель президента Азербайджана по вопросам климата, подчеркнул, что из-за неравномерного распределения осадков и таяния ледников в горах запасы воды стремительно истощаются.

«Наши водные ресурсы сокращаются с каждым годом, - отметил Бабаев. - Это процесс глобального масштаба. Основная

причина — изменение климата и нестабильный характер осадков». По его словам, мир уже разделился на государства с обильным доступом к воде и страны, испытывающие ее дефицит. Азербайджан, к сожалению, входит во вторую категорию. Согласно исследованию Института мировых ресурсов, по риску дефицита воды к 2050 году Азербайджан занял 59-е место среди 164 государств мира и классифицирован как «территория со средне-высоким уровнем угрозы». В Национальном докладе Азербайджана по Рамочной конвенции ООН об изменении климата прогнозируется сокращение водных ресурсов к 2040 году на 5–10 процентов, а по другому сценарию — на 10–15 процентов. Профессор Института географии Национальной академии наук Азербайджана Рза Махмудов в комментарии для haqqin.az напомнил, что сегодня 33 страны мира испытывают дефицит воды, и Азербайджан в их числе. «Наши ресурсы изначально ограничены, - подчеркнул ученый. - Их объем оценивается примерно в 30,6 кубических километра. В засушливые и влажные годы эта цифра меняется. Но фактически возобновляемые пресные воды составляют 26,2 миллиарда кубометров. По сравнению с другими странами Южного Кавказа, Азербайджан располагает лишь 15 процентами региональных запасов». За последние годы, подчеркнул Махмудов, резко сократился поток Куры и Араза, пересыхают

внутренние реки и озера, та же ситуация наблюдается на реках Карабаха. Исследования с использованием спутниковых данных и климатических моделей показали, что существовавшие до 1990 года ресурсы Карабаха значительно уменьшились. Кроме того, с 2006 года уровень Каспийского моря ежегодно снижается на 11 сантиметров. В ответ на вызовы реализуется Национальная стратегия по эффективному использованию водных ресурсов. Документ предусматривает 16-летний план: расширение применения современных методов орошения до 10 процентов к 2027 году, обеспечение 85 процентов населения питьевой водой и 90 процентов водой для сельхозугодий, развитие альтернативных источников, а также сокращение потерь воды в системах водоснабжения и орошения. Эксперт по водным вопросам Ровшан Аббасов отметил, что ресурсы снижаются не только количественно, но и качественно.

«Если раньше в Азербайджане было 30 кубических километров воды, то сегодня этот показатель упал ниже 20, и более 70 процентов воды поступает извне. Засушливое лето усугубляет проблему: реки мелеют, родники пересыхают, наблюдается минимальный поток», — сказал он. По словам Аббасова, климатические изменения делают этот процесс куда более выраженным, чем прежде. Таким образом, дефицит воды в Азербайджане из локальной проблемы превращается в системный вызов, затрагивающий продовольственную безопасность, экономику и социальную стабильность нашей страны.

Источник: haqqin.az

Какой уровень инфляции ждет Азербайджан в 2026 году?

Министерство экономики Азербайджана прогнозирует инфляцию в 2026 году на уровне 4,8%. Об этом говорится в данных Министерства финансов «О предварительных показателях сводного и государственного бюджетов на 2026 год». В ведомстве отмечают, что прогноз составлен с учетом фактического уровня инфляции текущего года, снижения мировых цен на товары, динамики обменного курса и изменений регулируемых тарифов. Ожидается, что годовая инфляция в 2025 году составит 5,4%.

По данным Госкомстата,

потребительские цены в январе–августе 2025 года выросли на 5,6% к аналогичному периоду 2024 года, в августе — на 4,9% год к году и на 0,4% по сравнению с июлем. В 2026 году рост ВВП Азербайджана прогнозируется на уровне 3,2%, общий объем ВВП составит 134,1 млрд манатов, из которых 101,7 млрд придется на нефтегазовый сектор. Экономический рост в нефтегазовом сегменте ожидается на уровне 8,8%. Согласно уточненным прогнозам правительства, в 2025 году объем ВВП Азербайджана составит 129,9 млрд манатов, включая

93,5 млрд в нефтегазовом секторе. По данным Госкомстата, за январь–август текущего года ВВП достиг 83 млрд 37,8 млн манатов, что на 1% больше прошлогоднего показателя. Курс доллара США в 2026 году, согласно прогнозу, сохранится на уровне 1,7 маната, оставаясь стабильным с марта 2018 года.

SOFAZ расширяет сотрудничество с японскими финансовыми институтами

Состоялся деловой визит делегации Государственного нефтяного фонда Азербайджанской Республики (SOFAZ) в Японию под руководством исполнительного директора Исрафила Мамедова. Об этом сообщает во вторник Trend со ссылкой на SOFAZ. Согласно информации, основной целью визита было углубление сотрудничества с партнерскими структурами Фонда в Японии, анализ условий на финансовых рынках и изучение инвестиционных возможностей. Отмечается, что в рамках визита делегация сначала встретилась с исполнительным директором Банка Японии по вопросам монетарной политики и надзора за финансовыми рынками Кодзи Накамурой. Во время встречи стороны обсудили монетарную политику Японии и экономическую ситуацию в стране, а также влияние глобальных экономических

тенденций и региональных факторов развития. "Затем делегация провела встречу с председателем Банка международного сотрудничества Японии (JBIC) Тадаси Маэдой. Обсуждалась деятельность банка в Азербайджане, реализованные проекты и перспективы будущего сотрудничества. Обе стороны подчеркнули важность продолжения совместных инвестиционных

инициатив. Одной из значимых встреч в Токио стал визит на Токийскую фондовую биржу. Обсуждались институциональные реформы, реализованные на фондовом рынке Японии в последние годы, меры по усилению прозрачности и корпоративного управления. Затем делегация встретилась с руководством группы компаний Sumitomo Mitsui Trust Group, с которой Фонд сотрудничает на протяжении многих лет. Стороны обсудили текущее состояние партнерских отношений и возможные направления для дальнейшего взаимодействия", - говорится в информации. Также в рамках визита состоялась встреча с руководством Mizuho Financial Group, PGIM и PAG Real Assets, на которых основное внимание было уделено расширению сотрудничества в различных инвестиционных направлениях и оценке новых партнерских возможностей.

Экспорт ненефтяного сектора Азербайджана вырос

В январе-августе текущего года экспорт ненефтяного сектора Азербайджана увеличился на 10,3% по сравнению с аналогичным периодом прошлого года и составил 2,4 миллиарда долларов США. Данные представлены в предварительном выпуске "Обзора экспорта" за сентябрь. Согласно обзору, экспорт пищевых продуктов в январе-августе 2025 года вырос на 22,9% и составил 774,2 миллиона долларов США. За восемь месяцев текущего года экспорт сахара по сравнению с аналогичным периодом

прошлого года увеличился на 58,2%, фруктов и овощей - на 32,2%, продукции химической промышленности - на 24,3%, хлопковой пряжи - на 16,3%, чая - на 2,1%, черных металлов и изделий из них - на 0,2%. Экспорт сельскохозяйственной продукции вырос на 28,2% и составил 614,4 миллиона долларов США, экспорт агропромышленных товаров увеличился на 4,7% и достиг 209,5 миллиона долларов США. В целом экспорт аграрной и агропромышленной продукции вырос на 21,3% и составил 823,9 миллиона долларов США.

Торговая война: Китай доказал свою силу американцам

«Китай разрабатывал эту стратегию годами. Более десяти лет он инвестировал в строительство инфраструктуры в развивающихся странах. Эти средства помогли Китаю наладить экономические связи и подлечь влияние на регионы, которые играют все более важную роль в его стремлении переориентировать торговлю с США на остальной мир», — пишет газета. NYT отмечает, что после введения пошлин президентом Трампом экспорт Китая в США сократился примерно на 15%, однако общий объем китайского экспорта не уменьшился, так как поставки были перенаправлены на другие рынки. Более того, газета указывает, что по состоянию на август годовой профицит торгового баланса Китая вырос с \$612,6 млрд до \$785,8 млрд. По ее данным, Китай демонстрирует стремительный рост профицита в торговле со странами Юго-Восточной Азии, Африки, Латинской Америки и Европы. Издание также отмечает, что китайские бренды электромобилей активно выходят на новые рынки Европы и Юго-

Восточной Азии, а в Африке значительно увеличиваются продажи китайских солнечных панелей. В итоге, подчеркивает газета, Китай способен поддерживать экономический рост несмотря на американские пошлины. Более того, Пекин продемонстрировал свою силу, бойкотирова закупки соевых бобов из США, что нанесло серьезный удар по фермерам американского Среднего Запада. Как отмечает издание, «у Китая есть значительные рычаги влияния, и он не боится их использовать». 2 апреля президент США Дональд Трамп объявил о введении таможенных пошлин на товары из 185 стран и территорий. Универсальные тарифы в размере 10% начали действовать с 5 апреля, а индивидуальные — с 9 апреля. В тот же день Трамп

объявил о 90-дневной приостановке части ответных пошлин в связи с торговыми переговорами, в течение которых оставался универсальный тариф в 10%. Одновременно с этим он повысил пошлины на китайские товары до 125%. С учетом ранее введенной 20%-ной пошлины за недостаточные меры по борьбе с контрабандой фентанила совокупный тариф на продукцию из Китая достигал 145%. По итогам переговоров в Женеве 10-11 мая США и Китай договорились о взаимном снижении пошлин на 90 дней — с 12 мая тарифы уменьшились до 30% на китайский импорт в США и 10% на американский экспорт в Китай. Этот срок истек 12 августа, однако Трамп продлил отсрочку введения повышенных тарифов еще на 90 дней.

18-24 sentyabr 2025-ci il

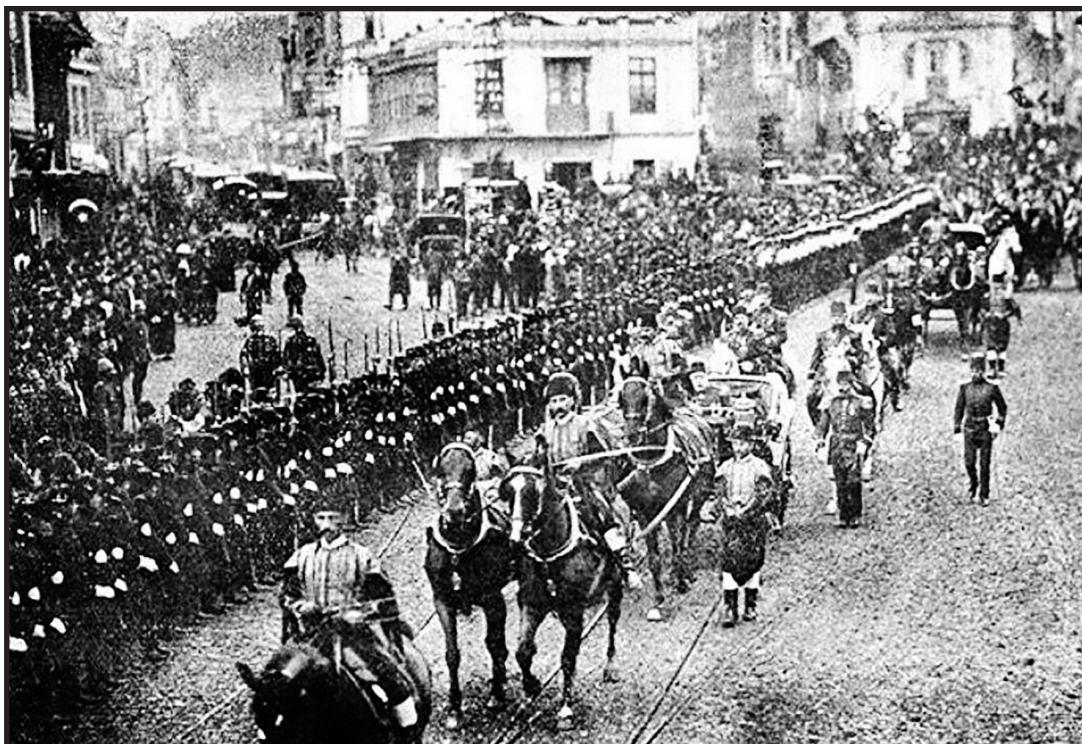
Bakının işğaldan azad olunmasından 107 il ötür

Bakının daşnak-bolşevik işğalından azad edilməsinin 107-ci ildönümü tamam olur. 1918-ci il sentyabrın 15-də Qafqaz İslam Ordusunun həyata keçirdiyi bu xilaskarlıq missiyası Azərbaycan tarixinə şanlı hadisə kimi yazılıb. Həmin hadisədən üç il əvvəl isə azərbaycanlı oğullar Çanaqqalada türk qardaşlarının köməyinə çatmış, o torpaqda şəhadətə qovuşmuşdular. Babalarımızın miras qoyduğu bu silah qardaşlığı sonrakı illər ərzində yeni məzmunla zənginləşərək bir millət, iki dövlətin taleyində mühüm amil olub.

Qafqaz İslam Ordusu əhali tərəfindən böyük sevinclə qarşılandı

Bolşevik Rusiyası Birinci Dünya müharibəsindən çıxdıqdan sonra geri çəkilən rus ordusu ilə birlikdə erməni silahlı dəstələri də Cənubi Qafqaza gəldilər. Rusiya hərbiçiləri silahlarını həmin vaxta qədər Anadoluda, Borçalıda, İrəvan quberniyasında, Cənubi Azərbaycan və indiki Azərbaycan Respublikası ərazisində qanlar tökən erməni bandalarına vermişdilər. O zaman daşnak-bolşevik ünsürlərdən təşkil edilmiş Bakı Soveti türk-müsəlman əhaliyə zülm edirdi. 1918-ci ilin martında azərbaycanlılara qarşı törədilən soyqırımının qarşısını nə Transqafqaz Komissarlığı, nə də Transqafqaz Seymi ala bilmədi.

1918-ci il mayın 28-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti qurulanda Bakı yadellilərin əlində idi və bu səbəbdən də Gəncə şəhəri müvəqqəti olaraq paytaxt seçilmişdi. Həmçinin dövlətin müstəqilliyini müdafiə etməyə qadir milli hərbi qüvvələr hələ tam formalaşmamışdı. Dünyanı bölüşdürmək istəyən Rusiya, İngiltərə, Almaniya kimi dövlətlərin Cənubi Qafqaz, xüsusən neft Bakısı ilə bağlı planları bölgədə vəziyyəti daha da mürəkkəbləş-

dirirdi. Azərbaycanın müstəqillik əldə etməsi bu ölkələrin marağına uyğun deyildi.

1918-ci il iyunun 4-də Batumda Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən Osmanlı dövləti Azərbaycana yardım etməyi öz üzərinə götürdü. Təbii ki, dünya türklüyünün və İslamın mərkəzi olan Osmanlı dövləti Cənubi Qafqazda azərbaycanlı qardaşlarının taleyinə biganə qala bilməzdi. Daşnak-bolşevik hücumlarının son dərəcə kəskinləşdiyi bir şəraitdə Osmanlının hərbi naziri Ənvər paşa qardaşı Nuru paşanın komandanlığı ilə Azərbaycana hərbi qüvvələr göndərdi. Beləliklə, Azərbaycanın milli hərbi qüvvələri də daxil olmaqla Qafqaz İslam Ordusu yaradıldı. 1918-ci il mayın 9-da Təbrizə, on bir gün sonra isə Araz çayına çatan Nuru paşa mayın 25-də Gəncəyə gəldi. Əhali tərəfindən böyük sevinclə qarşılanan

Qafqaz İslam Ordusunun görəcəyi ilk işlərdən biri Gəncədə mövcud təhlükəni aradan qaldırmaq, düşmənləri tərkisilah etmək və yerli əhalinin təhlükəsizliyini qorumaqdan ibarət idi. Təfərrüata varmadan qeyd edək ki, bu ordunun döyüş yolu Qaraməryəm, Kürdəmir, Ağsu, Göyçay, Salyan və Şamaxıdan keçdi.

Qafqaz İslam Ordusunun Bakıya daxil olmasının qarşısını almaq məqsədilə bolşevik Rusiyası Almaniya ilə avqustun 27-də müqavilə imzaladı. Almaniya Bakı neftindən alacağı bölli pay müqabilində Osmanlı qoşunlarının Kür çayını keçməməsi üçün öhdəlik götürdü. Lakin bu da xilaskar ordunun yürüşünü dayandıra bilmədi. Bakı uğrunda döyüşlərdə Osmanlı və Azərbaycan əsgərləri çiyin-çiyinə vuruşdular. Şəhər sentyabrın 15-də azad edildi. Sentyabrın 16-da Osmanlı-Azərbaycan hərbi hissələrinin Bakı ətrafında para-

dı keçirildi. Ertəsi gün isə Azərbaycan hökuməti Gəncədən Bakıya köçdü. Bu, Azərbaycan tarixinə möhtəşəm qələbə və türk qardaşlığının təntənəsi kimi yazıldı.

Tarixdə dönüş yaradan türkün zəfəri ədalətin təntənəsidir

Milli, tarixi və məntiqi əsaslara söykənən "bir millət, iki dövlət" kəlamının təsdiqi bu gün Azərbaycan və Türkiyənin birgə fəaliyyətində, sarsılmaz qardaşlığında və müttəfiqliyində öz əksini tapır. Xatırladaq ki, Türkiyədə Çanaqqala Zəfərinin 100 illiyini (2015-ci il) və Azərbaycanda Bakının işğaldan azad edilməsinin 100-cü ildönümünü (2018-ci il) qardaş ölkələrin liderləri birlikdə qeyd ediblər.

2020-ci il dekabrın 10-da isə iki dövlətin prezidentlərinin Azərbaycanın Vətən müharibəsində Qələbəsinə həsr

olunmuş Zəfər paradında iştirakı Türk dünyasında qürur doğuran hadisə olmaqla yanaşı, beynəlxalq aləmə türkün birliyini və qüdrətini bir daha nümayiş etdirdi.

1918-ci ildə işğaldan azad edilən Bakı, müasir dövrdə İkinci Qarabağ savaşından qalib çıxan Azərbaycanın paytaxtı olaraq dövlətimizin gücünü və qüdrətini nümayiş etdirir, postmüharibə dövrünün gündəliyini Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev diktə edir. Bu və digər tarixi məqamlar bütün Türk dünyasını qürurlandırır və sevindirir. Bugünkü reallıqlar, həmçinin Ulu Öndər Heydər Əliyevin "Azərbaycan və Türkiyə bir millət, iki dövlətdir" və Qazi Mustafa Kamal Atatürkün "Azərbaycanın sevinci bizim sevincimiz, kədəri bizim kədərimizdir" kəlamlarının həyatiliyini bir daha təsdiqləyir.

Zəngəzur dəhlizində tikinti işlərinin 95 faizi icra olunub

Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin təməlini qoyduğu Horadiz-Cəbrayıl-Zəngilan-Ağbənd avtomobil yolu (Zəngəzur dəhlizi) strateji əhəmiyyətə malik olmaqla, regionda yeni iqtisadi, nəqliyyat və kommunikasiya əlaqələrinin qurulmasına mühüm töhfə verəcək.

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, uzunluğu 123,6 kilometr olan əsas yolun tikintisi hazırda 95 faiz səviy-

yəsində tamamlanıb.

Zəngəzur dəhlizi layihəsinin ümumi uzunluğu 149,9 kilometr təşkil edir ki, bunun 123,6 kilometri əsas yoldur. Yolun texniki dərəcəsi 1B-dir, bu da yüksəksürətli və təhlükəsiz hərəkətə imkan yaradır.

Horadiz-Cəbrayıl-Zəngilan-Ağbənd avtomobil yolu, Hacıqabul-Horadiz-Ağbənd-Zəngəzur dəhlizi magistralının bir hissəsi kimi, Azərbaycanın digər bölgələrini Naxçıvan Muxtar Res-

publikası ilə birləşdirmək baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Layihə təkcə nəqliyyat infrastrukturunun inkişafı deyil, həm də regionda iqtisadi integrasiyanın sürətlənməsi, yeni ticarət marşrutlarının formalaşması və strateji əməkdaşlığın möhkəmlənməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Yolun tam istismara verilməsi region üçün yeni iqtisadi və geosiyasi imkanlar yaradacaq.

SOCAR ilə İsveçrə şirkəti arasında strateji əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb

SOCAR ilə dünyanın ən böyük daşıma şirkəti olan MSC (Mediterranean Shipping Company) arasında strateji əməkdaşlığa dair saziş imzalanıb. SOCAR-dan AZƏRTAC-a bildirilib ki, Bakıda keçirilən imzalanma mərasimində tərəflər Egey bölgəsinin ən böyük konteyner limanı olan "SOCAR Terminal"nda birgə investisiyalar vasitəsilə Türkiyənin qlobal təchizat zəncirində mövqeyini gücləndirməyi hədəfləyirlər. Razılaşmaya əsasən, MSC-nin törəmə şirkəti və qlobal terminal operatoru "Terminal Investment Limited" (TIL) "SOCAR Terminal"nda səhmdar olacaq.

Əməkdaşlıq "SOCAR Terminal"nın TIL-in geniş qlobal şəbəkəsinə integrasiyasını təmin edəcək. Yeni avadanlıq və texnoloji sərmayələr nəticəsində terminal mövcud gücünü artıracaq, əməliyyat səmərəliliyini yüksəldəcək, rəqəmsallaşma,

dayanıqlılıq və infrastruktur inkişafı sahəsində mühüm nailiyyətlər əldə edəcək. Egey bölgəsinin ən böyük konteyner terminalı olan "SOCAR Terminal" 700 metrlik fasiləsiz körpü, 16 metrlik dərinlik, 420 min kvadratmetr liman ərazisi və 30 min kvadratmetr arxa sahəsi ilə həm regional, həm də qlobal ticarət üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. ULCS sinifli yeni nəsil iri gəmiləri qəbul etmək imkanına malik olan terminal eyni anda bir neçə əsas gəmini sürətli şəkildə

idarə edərək gözləmə müddətlərini minimuma endirir. "Gələcəyin limanı" konsepsiyası ilə fəaliyyət göstərən "SOCAR Terminal" ən yüksək əmək mühafizəsi və təhlükəsizlik standartlarını tətbiq edir, rəqəmsallaşma və texnologiyaya qoyulan sərmayələrlə sənayedə qabaqcıl mövqeyini qoruyur. Bununla yanaşı, karbon izinin azaldılması, bərpaolunan enerji mənbələrinə sərmayə yatırılması və enerji səmərəliliyinin artırılması ilə dayanıqlı biznes modeli qurur.

Azərbaycan və Səudiyyə Ərəbistanı vergi sahəsində əməkdaşlıq imkanlarını dəyərləndiriblər

Azərbaycan və Səudiyyə Ərəbistanı Krallığı arasında vergi sahəsində əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi imkanları müzakirə edilib. Bu barədə Trend İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinə istinadən xəbər verir.

Dövlət Vergi Xidmətinin (DVX) rəisi Orxan Nəzərli Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının Azər-

baycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri İssam bin Saleh əl-Cuteyli ilə görüşüb.

Görüş zamanı Azərbaycan ilə Səudiyyə Ərəbistanı arasında mövcud dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri, eləcə də ikitərəfli əlaqələrin inkişaf perspektivləri müzakirə olunub. Qeyd edilib ki, ölkələrimiz arasında tərəfdaşlıq münasibətləri yüksələn

xətt üzrə inkişaf edir. Söhbət zamanı səfirlik işçilərinin vergitutma məsələləri, bu sahədə mövcud qanunvericilik tələbləri və onların tətbiqi müzakirə olunub. Səmimi və işgüzar şəraitdə keçən görüşdə əməkdaşlığın daha da dərinləşdirilməsinin vacibliyi vurğulanıb, qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər nəzərdən keçirilib.

"Azərkosmos" və BƏƏ şirkəti arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Kosmik Agentlik ("Azərkosmos") və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) "SS Creative Solutions FZE" şirkəti arasında yeni əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb.

Trend "Azərkosmos"a istinadən xəbər verir ki, bu, Niderland Krallığının Amsterdam şəhərində keçirilən dünyanın ən iri media, peyk və yayım texnologiyaları sərgi-konfranslarından biri

olan "IBC 2025" çərçivəsində baş tutub.

Müqaviləyə əsasən, Pakistan ərazisində televiziya yayımı layihəsinin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Layihə çərçivəsində video yayımı (video distribution) xidmətləri Azərkosmosun peyk resursları vasitəsilə təmin oluna-

caq. Peyk xidmətləri, texnologiya, innovasiya və yayım sahələrini əhatə edən bu beynəlxalq platfor-

mada 170 ölkədən 50 mindən çox nümayəndə iştirak edib. Azərkosmos da bu nüfuzlu tədbirdə iştirak edərək öz məhsul və xidmətlərini təqdim edib.

Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin qurucusu, milli bəstəkarlıq məktəbinin yaradıcısı, milli, o cümlədən Şərqdə ilk operanın banisi Üzeyir Hacıbəyli, həm də musiqişünas alim, dramaturq, pedaqoq, publisist və ictimai xadim kimi çoxşaxəli istedadla malik sənətkarlardan olmuşdur. Xalq musiqisinə xüsusi həssaslıqla yanaşan Üzeyir Hacıbəylinin XX əsrdə Azərbaycanın mədəni həyatında, mədəni quruculuq sahəsində fəaliyyəti müstəsna əhəmiyyət kəsb edir. O, 1921-ci ildə Bakıda azərbaycanlı tələbələr üçün ilk musiqi məktəbi - Azərbaycan Dövlət Türk Musiqi Məktəbini təşkil etmişdir. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, Üzeyir Hacıbəyli Azərbaycan dövlətinin və xalqının milli sərvəti hesab edilən Milli Elmlər Akademiyasının da təsisçilərindən biridir. Mənim üçün çox qürurvericidir ki, təsisçiləri dünya şöhrətli alimlər, görkəmli şəxslər, o cümlədən Ü.Hacıbəyli olan Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının məni də həqiqi üzvüyəm.

Dahi bəstəkarın tövsiyələri, elmi mülahizələri, müəyyən etdiyi strategiya Azərbaycan musiqisinin qorunmasını

karların formalaşmasına da əsaslı təsir göstərmişdir.

"Leyli və Məcnun", "Koroğlu", "Şeyx Sənan", "Rüstəm və Zöhrab", "Şah Abbas və Xurşud Banu", "Əsli və Kərim" və "Harun və Leyla" kimi məşhur operalarının müəllifi olan Üzeyir Hacıbəyli həmçinin "Ər və arvad", "O olmasın bu olsun" və "Arşın mal alan" operetlları ilə musiqi elmində yeni səhifə açmışdır.

Üzeyir Hacıbəyli fəaliyyətinin mühüm bir istiqaməti onun publisistik fəaliyyəti ilə də bağlı olmuşdur. Xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunması, elm və təhsilin, mədəniyyətin inkişafı sahəsində əvəzsiz xidmətlər göstərən Üzeyir Hacıbəylinin publisistikasında zəhmətkeş insanların əməyinə dəyər verilməsi, ağır vergilər qoyaraq xalqın əməyini mənimsəyənlərin tənqid edilməsi əsas yer tuturdu. Burada Üzeyir Hacıbəyli publisistikasının xüsusiyyəti onun mühüm həyatı problemləri, xalqın mənafeyinə zidd məsələləri çox sadə və anlaşıqlı dildə ifadə etməklə bərabər, həm də insanları güldürə və düşündürə biləcək yumoristik süjetlər qura bilməsində idi.

Üzeyir Hacıbəyli irsini səciyyəvləndirən

rakter daşıyan Üzeyir Hacıbəyli yaradıcılığı Azərbaycan nağıllarından, bəyatılarından, lətifə və məsəllərindən, mahnılarından bəhrələnmişdi və kəsərlidi.

Üzeyir Hacıbəyli müasirləri Mirzə Cəlil və Sabir kimi güldürürdü, amma onlardan fərqli idi. Bu, milli xarakteri ilə seçilən, qarşıya qoyduğu məqsədə, mə-

ilə bağlı olan ədəbiyyatlardan, xüsusilə müəllifə məxsus "Ordan-burdan" kitabından istifadə etmişəm.

Səcdiyi hədəfi dəqiq müəyyənləşdirməyi bacaran dahi söz ustası dilin şiriniyi və üslubun dadı-duzunu qoruyaraq, sərrast atəş açmağı çox ustalıqla bacarırdı. Öz kəmiyyət və keyfiyyətinə, tərbiyəvi əhəmiyyətinə görə Üzeyir

tisadi, ictimai-siyasi, mədəni həyatda oynadığı rol əbədi yaşayacaq, gələcək nəsillər üçün əsas təməl daşı olacaqdır.

Bu yazını çapa hazırlayarkən saytların birində dahi bəstəkarımız Üzeyir Hacıbəyli ilə əlaqədar xoşagəlməz bir yazı ilə qarşılaşdım. Bəzən heç yerdə tanınmayan, səviyyəsiz insanlar dahilər haqqında *"araşdırmalar"* aparır, cəmiyyətdə tariximiz, mədəniyyətimiz haqqında mənfi fikirlər yaradırlar.

Çox təəssüf ki, son vaxtlar Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafına mane olmaq, tarixi həqiqətləri pozmaq istəyən, ləkələyən insanlar peyda olub. Oxuduğum yazıda dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəylinin tələbələri ilə olan münasibətlərinə toxunulur, onun ölümündə günahkar axtarırlar... Bu cür çıxışlar müxtəlif saytlarda yer alır ki, bu da Azərbaycan mədəniyyətinə, milli-mənəvi dəyərlərimizə bir zərbədir.

Unutmayaq ki, Üzeyir Hacıbəyli kimi dahilər hər xalqın tarixində olmur. Bu bir danılmaz faktdır ki, Üzeyir Hacıbəyli dahi bəstəkardır, Şərqdə ilk operanın yaradıcısıdır. O, əsl Vətən oğlu, böyük pedaqoq idi. Bir müəllim kimi tələbələrində münasibətləri nümunəvi idi,

AZƏRBAYCANIN BÖYÜK VƏ ƏBƏDİYAŞAR ZİYALISI - ÜZEYİR HACIBƏYLİ

da, inkişafında çox böyük rol oynamışdır. Ü.Hacıbəyli Azərbaycan xalq musiqisinin elmi əsaslarının araşdırılmasında mühüm rola malik ilk alimlərdəndir. O, Müslüm Maqomayevlə birlikdə ilk *"Azərbaycan türk el nəğmələri"* məcmuəsini nəşr etdirmişdir.

Azərbaycan Radio Komitəsi yanında ilk notlu xalq çağlı alətləri orkestrinin təşkilində Hacıbəylinin adı ilə bağlıdır. Ü.Hacıbəyli yaradıcılığı klassik irsə, xalqın tarixinə, el ədəbiyyatına bir töhfədir. Qeyd edək ki, XX əsrdə musiqi sahəsində təşkilati işlərin başında məhz Üzeyir Hacıbəyli dayanırdı.

Azərbaycan musiqi mədəniyyəti tarixində yeni istiqamət formalaşdıran və milli bəstəkarlıq məktəbinin əsasını qoyan Ü.Hacıbəyli Azərbaycan musiqisi tarixində yalnız ilk opera, ilk musiqili komediyanın yaradıcısı deyil, həm də ilk azərbaycanlı folklorçu-bəstəkar və Azərbaycan musiqisinin incəliklərini araşdıran, eyni zamanda əsaslandıran ilk azərbaycanlı musiqişünas-alimdir.

Onun "Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları" əsəri Azərbaycan xalq musiqisinin öyrənilməsi və tədqiqi sahəsində dəyərli mənbələrdəndir.

Üzeyir Hacıbəylinin mədəni irsi Qara Qarayev, Fikrət Əmirov, Tofiq Quliyev, Cahangir Cahangirov, Soltan Hacıbəyov, Nəzəm Əliyev, Vasif Adıgözəlov, Səid Rüstəmov kimi sənət-

mühüm cəhətlərdən biri də bir vətəndaş kimi xalqın səadəti üçün döyünən ürəyə sahib olması idi. İstedadlı qələm sahibi zəngin ideyaya malik olmaqla bərabər, həm də prinsipial mövqə tuturdu. Yazdığı hər cümlənin hesabatını ilk olaraq özündən tələb edir, mövqeyini müəyyənləşdirirdi.

Üzeyir Hacıbəyli haqqında *"bir budağa çıxıb, çox budağı silkələyirdi"* deyilirdi. Həqiqətən də, o, heç vaxt mövcud olanla kifayətlənmir, yeni nə isə axtarırdı. Öz felyeton və məqalələri üçün sənətkarlıqla söz axtarışına çıxan Üzeyir Hacıbəyli bu məsələdə demək olar ki, çox da çətinlik çəkmirdi. O, böyük gülüş ustası idi. Məhz bu səbəbdən sözlərini güldürərək anlatmağa, daha doğrusu çatdırmağa çalışırdı. Onun *"O olmasın, bu olsun", "Arşın mal alan"* kimi komediyalarını, eyni zamanda digər publisistik əsərlərinin mayasında məhz gülüş dayanırdı. Əsas gülüş obyekti isə ictimai inkişafa əngəl törədən, iqtisadi və mədəni tərəqqiyə mane olan hər şey və hər kəs idi.

Hər kəlməsində bir mətləb gizlənən, hər fikrində bir ideya anlayan Üzeyir Hacıbəyli gülüşü mənalı olduğu qədər, həm də öldürücü, eyham və kinayələrlə dolu idi. Hətta o, 1906-cı ildə M.S.Ordubadıya yazırdı: *"...yalnız güldürməyə diqqət vermə, düşündürməyə də çalış"*. İslahedic olmaqdan çox, ifşaedici xa-

rama sonadək bağlı olan, tənqid obyektinə münasibəti və rəngarəng gülüşü ilə fərqlənən Üzeyir gülüşü idi.

Əsas qidasını xalqdan, onun canlı danışığı dilindən alan Üzeyir Hacıbəyli publisistikası öz növbəsində xalq dilini də zənginləşdirirdi. Onun əsərləri həyatı materiallardan qaynaqlandığı üçün satirik forma ilə sintez olunduqda çox zəngin bədii keyfiyyətə malik əsərlər ərsəyə gəlirdi. Xüsusilə, Üzeyir Hacıbəyli yaradıcılığında onun dövrü mətbuatda *"Ordan-burdan"* başlığı altında dərc etdirdiyi yazıların mühüm yeri vardır. Müxtəlif publisistik janrları arasında birləşdirən bu yazılar öz ictimai-siyasi məzmunu və bədii dəyəri ilə seçilirlər.

Üzeyir Hacıbəyli yaradıcılığına xas olan cəhətlərdən bir digəri isə onun *"Ordan-burdan"* başlığı altında dərc etdirdiyi yazılarda felyetonların adsız, yəni başlıqsız olması idi. Orada əks olunan başlıqlar əsərlərin məzmunu ilə bağlı olan şərti adlardı. Onun mövhumata, fırıldaqların ifşasına yönəlik satirik əsərləri *"Molla Nəsrəddin" jurnalında "Ordan-burdan"* başlıqlı silsilə yazılar altında əks olunaraq, xalqın elm, təhsil sahəsində nailiyyətlər əldə etməsinə yönəlmişdi.

Yeri gəlmişkən, qeyd etmək istərdim ki, bu yazını da qələmə alarkən şəxsi kitabxanamda Üzeyir Hacıbəylinin adı

Hacıbəylinin bədii publisistikasında xüsusi yer tutan qaravəllilik onun sənətinin xəlqiliyini də bariz nümayiş etdirirdi. Bu baxımdan müəllifin *"Müalicə", "Qafqazda müsəlman kəndlisinin həli", "Moizə", "Bir intelligentin xəyali", "Kimdən nə soruşdular"* kimi əsərlərini qeyd etmək mümkündür. Onun qaravəlli və satirik miniatürlərini sonrakı səhnə əsərləri üçün müqəddimə hesab etmək olar.

Üzeyir Hacıbəyli publisistikası bədii təsvir və ifadə vasitələrinin zənginliyi ilə də yüksək sənətkarlıq nümunəsidir. Milli təəssübkeşliyi, vətənpərvərliyi, Azərbaycan ədəbiyyatının və mədəniyyətinin inkişafında misilsiz xidmətləri ilə xalqımıza tükənməz mənəvi irs qoyub gedən dahi sənətkarın ölməz ideyalarını yaşatmaq, davam etdirmək hər bir azərbaycanlının həyat devizinə çevrilməlidir.

Üzeyir Hacıbəyli istər özünün musiqi sahəsindəki fəaliyyəti, istərsə də publisistik yaradıcılığı ilə Azərbaycan mədəniyyəti, Azərbaycan ədəbiyyatı, tarixi sahəsində müstəsna xidmətlər göstərmişdir. Mədəni, tarixi inkişaf isə sonda ölkənin ümumi iqtisadi inkişafına təsir edən amillərdəndir. Bu baxımdan Ü.Hacıbəylinin fəaliyyəti həm də ölkəmizin iqtisadi tərəqqisi baxımından yüksək dəyərə malikdir. Zaman dəyişsə də, onun yaradıcılığının sosial-iq-

onlara böyük məsuliyyətlə yanaşırdı. Belə olmasaydı, ondan sonra ölkəmizdə böyük bəstəkarlar yetişə bilməzdi. Üzeyir bəy tələbələrində qarşı tələbkar olmasaydı, musiqi dünyasında onları bu gün Azərbaycanın dünyə şöhrətli bəstəkarları, musiqiçilər bəlkə də, çox az olacaqdı.

2025-ci il sentyabrın 18-i dahi Azərbaycan bəstəkarı, Şərqdə ilk operanın yaradıcısı, böyük musiqişünas-alim, istedadlı publisist, dramaturq və pedaqoq, tanınmış ictimai xadim, Xalq artisti, Dövlət mükafatları laureatı, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü Üzeyir Əbdüllhüseyn oğlu Hacıbəylinin anadan olmasının 140 ildən çoxu tamam olur. Bu münasibətlə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Sərəncam imzalamışdır. Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafına misilsiz töhfələr vermiş qüdrətli sənətkar Üzeyir Hacıbəylinin anadan olmasının 140-cı ildönümünün layiqincə keçirilməsini təmin etmək məqsədilə bir sıra tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Azərbaycan xalqı qədirbilən xalqdır. Əminəm ki, bu xalq Üzeyir Hacıbəylinin əziz xatirəsinə qəlbində daim yaşadacaq.

Ziyad Səmədzadə
akademik

Gələn ilin iqtisadi artımı açıqlanıb

2026-cı ilin sonuna ölkədə ümumi daxili məhsulun həcmi (ÜDM) 134,1 milyard manat, o cümlədən qeyri-neft-qaz ÜDM-inin 101,7 milyard manat təşkil edəcəyi gözlənilir. AZƏRTAC Maliyyə Nazirliyinə istinadən xəbər verir ki, 2029-cu ildə isə ÜDM-in 161,8 milyard manata, qeyri-neft-qaz ÜDM-in isə 129,5 milyard manata çatacağı proqnozlaşdırılır. Ortamüddətli dövrdə ÜDM-in real artım tempinin

orta illik 3,5 faiz, qeyri-neft-qaz ÜDM-in isə 4,9 faiz olacağı proqnozlaşdırılır. 2029-cu ildə ÜDM-inin tərkibində qeyri-neft-qaz sektorunun payının artaraq 80 faizə çatacağı gözlənilir. Qeyd edək ki, Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, bu ilin yanvar-avqust aylarında ölkədə 83 milyard 37,8 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 1 faiz çox ümumi daxili məhsul istehsal olunub.

Büdcədən kənar daxilolmaların 16% artacağı proqnozlaşdırılır

2026-cı ildə Azərbaycanda büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmaların 1 milyard 21 milyon manat olacağı gözlənilir. Trend bu barədə Maliyyə Nazirliyinə istinadən xəbər verir.

Məlumatla görə, bu, 2025-ci ilin təsdiq olunmuş proqnozu ilə müqayisədə 16% çoxdur. Büdcənin sair daxilolmalar üzrə proqnozu isə 13,9% artırılaraq 981 milyon manata çatdırılıb.

İcmal büdcə 49 milyard manata yaxın olacaq

2026-cı ildə Azərbaycanın icmal büdcəsinin gəlirlərinin 44 milyard 825,3 milyon manat, xərclərinin isə 48 milyard 683,1 milyon manat olacağı gözlənilir.

Trend bu barədə Maliyyə Nazirliyinə istinadən xəbər verir.

Məlumatla görə, bunlar, 2025-ci ilin təsdiq olunmuş proqnozlarına nisbətən müvafiq olaraq 2% və 2,2% çoxdur.

Son nəticədə icmal büdcədə 3 milyard 857,8 milyon manat kəsir yaranmalıdır. Bu isə illik müqayisədə 4,9% çoxdur.

Azərbaycanın xarici ticarətində dövlət, özəl sektor və fiziki şəxslərin pay bölgüsü açıqlandı

Bu ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycana məhsul idxalının həcmi 15,052 milyard ABŞ dolları təşkil edib.

Trend bu barədə Dövlət Gömrük Komitəsindən məlumat əldə edib.

Məlumatla görə, idxalda dövlət sektoru 4,968 milyard dollar, özəl sektor 8,691 milyard dollar, fiziki şəxslər isə 1,394 milyard dollar paya malik olub.

Əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə bu göstəricilər müvafiq olaraq 50,6%, 6,1% və 9,6% artıb.

Hesabat dövründə dövlət sektorunun idxalda xüsusi çəkisi 33%-ə, özəl sektorda 57,74%-ə, fiziki şəxslərin isə idxalda payı 9,26%-ə bərabər olub.

Eyni zamanda, 2025-ci ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycanın məhsul ixracının dəyəri 17,065 milyard ABŞ dolları olub.

Məlumatla görə, ixracda dövlət sektoru 7,571 milyard dollar, özəl sektor 9,417 milyard dollar, fiziki şəxslər isə 76,706 milyon dollar paya malik olub.

Əvvəlki ilin eyni dövrü

Zakir İbrahimov "Gələcəyin mədəncisi" təhsil layihəsinin tələbə adını qazanmış iştirakçıları ilə görüşüb

"AzerGold" QSC-də kadr hazırlığı və sosial məsuliyyət fəaliyyəti çərçivəsində icra edilən "Gələcəyin mədəncisi" layihəsinin tələbə adını qazanmış iştirakçıları ilə görüş keçirilib. Hibrid formatda təşkil edilən görüşdə "AzerGold" QSC-nin İdarə Heyətinin sədri Zakir İbrahimov, tələbə adını qazanmış layihə iştirakçıları, onların təmsil olunduqları orta təhsil məktəblərinin rəhbərləri, Daşkəsən rayonunun təhsil ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak ediblər. Tədbirdə çıxış edən Zakir İbrahimov layihə iştirakçılarını təbrik edərək, təhsil həyatında davamlı uğurlar arzu edib, onların gələcəkdə dağ-mədən sahəsi üzrə ixtisaslı mütəxəssis kimi yetişməsi üçün Cəmiyyət tərəfindən bundan sonra da müvafiq dəstəyin göstəriləcəyini diqqətə çatdırıb. Möhtərəm cənab Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən uğurlu iqtisadi siyasət nə-

ticəsində dağ-mədən sənayesinin aparıcı sahələrdən birinə çevrildiyini qeyd edən Z.İbrahimov sürətli inkişafın geniş iqtisadi imkanlar yaratmaqla yanaşı, peşəkar kadrlara olan tələbatı da artırdığını bildirib. Şirkətin həyata keçirdiyi təhsil layihələrinin, təcrübə və təqaüd proqramlarının əsas hədəfinin bu ehtiyacın xüsusilə hasilat bölgələrində yaşayan sakinlərin hesabına ödənilməsinə töhfə vermək olduğu vurğulanıb. 2021-ci ildən bugünədək təhsil və təcrübə proqramlarını uğurla başa vuran 25 nəfərin artıq "AzerGold" QSC-nin peşəkar komandasına qoşulduğunu qeyd edən İdarə Heyətinin sədri bu göstəricinin reallaşdırılan layihələrin perspektivliyinin və effektivliyinin bariz nümunəsi olduğunu diqqətə çatdırıb. Görüşdə "Gələcəyin mədəncisi" layihəsi ilə yanaşı, Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü və "Azer-

Gold" QSC-nin dəstəyi ilə həyata keçirilmiş yeni modul tipli məktəb binasının inşası, eləcə də bölgədə təhsilin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsinə yönəlmiş digər sosial layihələrin əhəmiyyəti barədə geniş fikir mübadiləsi aparılıb, gələcəkdə atılacaq addımlardan bəhs edilib. Qeyd edək ki, "Gələcəyin mədəncisi" layihəsinin icrasına 2023-cü ildə başlanılıb. Daşkəsən rayonunda təhsil alan və layihədə iştirak etmək istəyən 10-cu sinif şagirdləri müvafiq test imtahanı və inşa yazısı müsabiqəsinə cəlb ediliblər. Növbəti mərhələdə daha məqbul qiymətlər alan 10 nəfər şagird metallurgiya, dağ-mədən mühəndisliyi və geologiya ixtisasları üzrə 20 aylıq ali məktəbə hazırlıq proqramına cəlb edilib. Layihəni uğurla başa vurmuş 8 şagirdə 4 nəfəri ali məktəbə qəbul imtahanlarının nəticələrinə uyğun olaraq tələbə adını qazanıb.

Azərbaycanda orqan transplantasiyasının intibah dövrünün başlanğıcı

Mərkəzi Gömrük Hospitalının Cərrahiyyə və Orqan Transplantasiyası şöbəsinin transplantoloqu, t.ü.f.d., Səhiyyə əlaçısı, Mircəlal Kazımının "Azərbaycanda orqan transplantasiyasının intibah dövrünün başlanğıcı" mövzusunda müsahibəsini diqqətinizə çatdırırıq.

Orqan transplantasiyası əməliyyatları digər cərrahi əməliyyatlarla müqayisədə ən mürəkkəb və riskli əməliyyatlar qrupuna daxildir. Mərkəzi Gömrük Hospitalının Cərrahiyyə və Orqan Transplantasiyası şöbəsinin transplantoloqu, t.ü.f.d., Səhiyyə əlaçısı, Mircəlal Kazımı bildirib ki, burada təkcə əməliyyatın özü ilə bağlı məsələlər deyil, həm də əməliyyatdan sonrakı proses, xəstənin vəziyyəti, həkim heyətinin fəaliyyəti və ən əsası, orqanın orqanizmdə işləməsi birbaşa nəticəyə təsir göstərir. Xəstənin maariflənməsi, sosial və məişət şəraiti də prosese təsir edir. Bu günədək Azərbaycan səhiyyəsinə orqan transplantasiyası sahəsində mühüm irəliləyişlər yaşanıb. Bizim komandamız 2008-ci ilin 12 dekabrında Azərbaycanda və ümumiyyətlə, regionda ilk dəfə olaraq qaraciyər transplantasiyası həyata keçirib. Bu hadisə ölkəmizdə orqan transplantasiyasının intibah dövrünün başlanğıcı oldu. 2011-ci ildə isə biz Naxçıvanda ilk dəfə böyrək transplantasiyası icra etdik.

Bu günədək yalnız bizim komanda tərəfindən 1500-dən çox, ümumilikdə isə ölkə üzrə 2000-dən artıq orqan transplantasiyası əməliyyatı həyata keçirilib. Bu göstərici regionda ən yüksək nəticədir və Azərbaycan səhiyyəsinin mühüm uğuru hesab olunur.

Gələcəkdə donor donuzlar olacaq?

Dr.Mircəlal Kazımı qeyd edib ki, əməliyyatların təxminən 99 faizi canlı donordan alınan orqanlar vasitəsilə icra olunub: *"2025-ci ilin 6 fevralında isə ilk dəfə beyin ölümü qeydə alınmış şəxslərin ailəsi tərəfindən orqanlar bağışlandı və nəticədə qaraciyər, böyrək və gözüün buynuz qışa transplantasiyalarını uğurla həyata keçirdik. Fevral ayından bu günədək beyin ölümü keçirmiş 3 vətəndaşın orqanlarının transplantasiya məqsədilə alınmasına ailəsi razılıq verib. Həmin orqanlardan qaraciyər, böyrək və gözüün buynuz qışasının transplantasiyasında istifadə olunub".*

M.Kazımı Azərbaycanda orqan transplantasiya əməliyyatlarının uğur faizinin dünya standartlarına uyğun olduğunu da vurğulayıb: *"Qaraciyər transplantasiyasından sonra xəstələrin 1 illik yaşama göstəricisi 90-91%, 3 illik göstəricisi 80-85%, 5 illik göstəricisi isə 70-71% təşkil edir. Böyrək transplantasiyasında isə bu rəqəmlər daha yüksəkdir – 1 illik yaşama faizi 95%-dən çoxdur".* Mütəxəssis onu da bildirib ki, 2022-ci ilin avqust ayına qədər orqan transplantasiyası əmə-

liyyatları xəstələrin şəxsi hesabına, yəni ödənişli şəkildə icra olunurdu, lakin artıq bu əməliyyatlar İcbari Tibbi Sığorta Xidmətləri Paketinə daxil edilib:

"Beləliklə, artıq xəstələr transplantasiya əməliyyatlarını dövlət hesabına, tamamilə ödənişsiz şəkildə həyata keçirə bilirlər. Bu günə qədər 300-ə yaxın insan icbari sığorta çərçivəsində pulsuz transplantasiya əməliyyatı olunub. Bu göstəricilərdən də aydın olur ki, orqan transplantasiyası sahəsi daim inkişaf edir".

Ekspert əlavə edib ki, gələcəkdə orqan transplantasiyasının əsas yolu məhz donuzlardan alınan genetik dəyişdirilmiş orqanların insanlara köçürülməsi olacaq:

"Tibbdə hər gün yeniliklər, müasir texnologiyalar tətbiq olunur. Hazırda dünyanın müxtəlif ölkələrində – xüsusilə ABŞ və Çində genetik dəyişiklik edilmiş donuz orqanlarının insanlara köçürülməsi istiqamətində ciddi elmi araşdırmalar aparılır. Lakin hazırda bizim bu sahədə imkanlarımız yoxdur. Buna görə də transplantasiya əməliyyatlarımız yalnız canlı donorlardan və yeni başlanan meyit donorluq təcrübələri əsasında həyata keçirilir. Bu səbəbdən hər bir vətəndaşın üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Bizim vəzifəmiz orqan bağışlanması ilə bağlı maarifləndirmə işlərini aparmaq, ictimaiyyətdə bu prosese dəstək göstərməkdir. Mən öz adımdan hər kəsi orqan bağışlanmasına dəstək olmağa, həyatı xilas edən bu humanist addımı atmağa çağırıram".

Diləmə Zamanova,
Mərkəzi Gömrük
Hospitalının
PR mütəxəssisi

Mərkəzi Gömrük Hospitalında "Damar cərrahiyyəsinə ümumi baxış" mövzusunda seminar keçirilib

12 sentyabr 2025-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsi Tibbi Xidmət İdarəsinin Elmi-Təcrübə və Tədris Mərkəzinin təşkilatlığı ilə Mərkəzi Gömrük Hospitalında "Damar cərrahiyyəsinə ümumi baxış" mövzusunda elmi-praktik seminar baş tutub. Seminarda Mərkəzi

Gömrük Hospitalının damar cərrahı Səbuh Dadaşov geniş təqdimatla çıxış edərək rezidentlərə aşağıdakı mövzular barədə ətraflı məlumat verib: aorta-bifemoral şuntlama, periferik arteriyaların autovenoz və ya süni damar ilə şuntlanması, fleboloji əməliyyatlar (klassik flebektomiya, endo-

venoz ablasiya – radiofrekans və lazer üsulları, miniflektomiya), damar zədələnmələri zamanı anatomik strukturların bərpası və digər vacib müdaxilələr. Seminarın sonunda rezidentlərin çoxsaylı sualları cavablandırılıb, elmi müzakirələr aparılıb və fikir mübadiləsi həyata keçirilib.

"Bakcell" Bilik Günü münasibətilə Müasir Təhsil Kompleksinin şagirdləri ilə görüşdü

İnnovasiya və sürət lideri "Bakcell" 15 sentyabr – Bilik Günü münasibətilə Heydər Əliyev adına Müasir Təhsil Kompleksində (MTK) "Növbəti nəsil: Süni intellekt və innovasiya" adlı tədbir təşkil edib. Tədbirin əsas məqsədi gənclərin süni intellekt və innovasiya sahəsində bilik və bacarıqlarının inkişaf etdirmək, onları gələcəyin rəqəmsal çağırışlarına hazırlamaq olub. Görüş çərçivəsində "Bakcell" və MTK-nun rəhbərliyinin iştirakı ilə panel müzakirəsi keçirilib. Paneldə süni intellektin gündəlik həyat və iş mühitinə təsirləri, innovasiyaların gələcəyi geniş şəkildə müzakirə edilib. Tədbir zamanı süni intellekt əsaslı robotun iştirakı iştirakçılarda böyük maraq ya-

radıb. "Prompt mühəndisliyi" mövzusunda keçirilən sessiyada isə iştirakçılar süni intellekt alətlərinin təqdim etdiyi imkanlarla, həmçinin bu alətlərin ölkədə və beynəlxalq miqyasda müxtəlif fəaliyyət sahələrinə təsiri ilə daha yaxından tanış olublar. Gənclər praktiki məşğələlər vasitəsilə öz ideyalarını vizuallaşdıraraq sessiyanın sonunda real təcrübə qazanıblar. "Azərbaycanın rəqəmsal gələcəyi məhz gənclərin bacarığı və onların yaratdığı innovasiya ekosistemi üzərində qurulacaq. Bu istiqamətdə təşkil olunan tədbirlər Azərbaycanın gənclərinə biliklərini zənginləşdirmək, praktiki bacarıqlar qazanmaq və gələcəyin innovativ liderləri kimi formalaşmaq

üçün imkan yaradır", - deyərək "Bakcell"-in baş icraçı direktoru Klaus Müller bildirib. "Süni intellekt kimi müasir texnoloji platformaların gətirdiyi çətinliklərin öhdəsindən gəlmək üçün təhsil müəssisələri sabah yox, bu gün addım atmalıdır", - deyərək MTK-nın baş icraçı direktoru Tural Abbasov bildirib. "Bakcell" sürətlə dəyişən dünyada gənclərin innovativ düşüncə tərzinin formalaşmasını və rəqəmsal bacarıqların inkişafını əsas prioritetlərindən biri hesab edir. Bu istiqamətdə həyata keçirilən layihələr ölkədə innovasiya ekosisteminin güclənməsinə və gələcəyin işçi qüvvəsinin hazırlanmasına töhfə verir.

Təsisçi:

Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ

Baş redaktor:

Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:

Ziyad Səmədzadə, Ayten Səmədzadə, Elşən Hacıadə, Ədalət Muradov, Bəyalı Aşəv, Vahid Novruzov, Rəsul Balayev, Süleyman Qasımov, Zahi Məmmədov, Elşad Səmədzadə, Məhşir Əhmədov, Aydın Hüseynov, Abbas Əliyev

Dizayner:

Lamiyə NƏBİYEVƏ

Redaksiyanın ünvanı:

Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir. "İQTİSADİYYAT" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və səhifələnməmiş, "Azərmedia" MMC mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 1500